

Jõgeva Vallavolikogu eelarvekomisjoni töö ülevaade 2021–2023

Eelarvekomisjoni tegevusvaldkondadeks on valla rahandus- ja eelarvepoliitika, eelarvestrateegia, vallaeelarve, maksupoliitika jms küsimused. Komisjonis on kümme liiget, selle tööd juhib esimees Arvo Sakjas, aseesimees on Ain Viik.

Ajavahemikul 2021. aasta detsembrist 2023. aasta detsembrini on toimunud on 27 koosolekut ja arutlusel on olnud 115 eelnõu. Võrreldes mõne teise komisjoniga on seda märkimisväärselt rohkem. Põhjuseks on see, et paljude eelnõude puhul, mille menetlemisel on juhtivkomisjoniks mõni teine valdkondlik komisjon, on vaja teada ka eelarvekomisjoni seisukohta, sest eelnõus kavandatul peab olema ka rahaline kate valla eelarvest. Nii ongi eelarvekomisjon mõnes mõttes võtmekomisjon, mis aitab tagada teiste komisjonide häireteta töö.

Üsna suure osa komisjoni töömahust hõivavad sellised teemad, nagu kinnistute koormamine realservituudiga, loa andmine isikliku kasutusõiguse seadmiseks, vallavara võõrandamiseks või kinnisasja omandamiseks, peremehetu ehitise hõivamine jne.

Oma seisukoht on öeldud välja ka mitmesuguste kordade (huvihariduse ja huvitegevuse ning spordi toetamise kord, vallavara valitsemise kord, korteriühistute toetamise kord, jälgimisseadmetiku paigaldamise, kasutamise ning andmete töötlemise ja jälgimisseadmetikust avalikkuse teavitamise kord jne) muutmise asjus.

Kõige olulisem on komisjoni jaoks siiski eelarvega seonduv: eelarve ja lisaeelarvete koostamises ja eelarvestrateegia väljatöötamises osalemine, eelarve täitmise ja reservfondi kasutamise jälgimine, kaasava eelarve käivitamine, samuti vallavalitsuse konsolideerimisgrupi majandusaasta aruannete läbivaatamine, valla arengukava ja valdkondlike arengukavade koostamisel kaasa rääkimine, laenukohustuste võtmise plaanidele hinnangu andmine, mitmesugustest fondidest toetatavate investeringuprojektide puhul omaosaluse võimekuse hindamine jne. Lühidalt öeldes tuleb võtta seisukoht kõiges, mis valla rahakotti puudutab, ja seista hea selle eest, et valla raha otstarbekalt kasutataks.

Üks kuumemaid arutelusid oli see, mis puhkes 2023. aasta juunikuu koosolekul maamaksu määrade kehtestamise üle. Kuigi GIS-spetsialist Priit Kalme ja maakorraldaja Ülle Soodla olid infot jagamas ja küsimustele vastamas, jäid nii mõnedki asjad n-ö õhku rippuma. Tuleva-aastane maamaksu summa sõltub ju mitte ainult valla kehtestatavatest maamaksu määradest, vaid ka riigi välja töötatud ja üpris segaseks aetud metoodika järgi välja arvutatud maa maksustamishinnast. Nii et üldistavalt on väga raske selgitada, kuidas maamaks muutub. Jõgeva vallale oli ministerium prognoosinud kuueprotsendist maamaksutõusu, aga seda juhul, kui rakendatakse seadusega lubatud maksimummäärasid. Ministerium andiski soovitus, et vallad rakendaksid vähemalt esialgu maamaksu maksimummäärad.

Maamaksu määrade kõrval oli pikema arutelu vallandajaks Kuremaa Enveko osa müümise plaan. Ent seisti ka kahe osaühingu sünni juures. Jõgeva Valla Perearstikeskus OÜ asutati selleks, et Palamusel saaks perearstiteenuse pakkumine jätkuda, osaühing Karjamõisa Maja selleks, et rajada avaliku ja erasektori partnerluse korras ning riigi toel üürielamu kohalike ettevõtjate tööjõuprobleemide leevendamiseks. Osaühingu teiseks osanikuks on OÜ Härjanurme Mõis.

Komisjon on end kursis hoidnud suuremate objektide, nagu tervisekeskus ja spordihoone, valmimisega. Valminud spordihoonega käidi ka tutvumas. Jalgpallihalli rajamise ettevalmistustööd on samuti kõne all olnud, ent see ettevõtmine on pausile pandud. Vallaametnikelt on saadud infot ka selle kohta, kuidas me Ukrainast saabunud sõjapõgenikke abistanud oleme.

Komisjoni tööle on pinget lisanud asjaolu, et nii meie oma valla kui ka paljude teiste Eestimaa omavalitsuste rahaline seis pole kiita. Selles on suuresti süüdi vahepeal lakke hüpanud energiahinnad ja Euribor, samuti õpetajate palkade tõstmine. Näiteks kui vallavanem Angela Saksing andis 2022. aasta aprillis ülevaate valla asutuste nimetatud aasta esimese kolme kuu kütte- ja elektrikuludest, siis selgus ehmatav asjaolu, et eelarves küttele planeeritud summast oli kasutatud juba 67%. Gaasiküttel asutuste puhul oli see protsent eriti suur: Palamuse Kultuuril 95%, Jõgeva aleviku lasteaial 92%, Kuremaa lasteaed-alkkoolil 134%, Siimusti lasteaed-alkkoolil 103%, Palamuse gümnaasiumil 149% jne.

2023. aasta mais tuli aga vastu võtta negatiivne lisaelarve, mis tähendas, et paljudel asutustel tuli täiendavalt püksirihma pingutada ja mitmeteks tegevusteks jäi raha vähemaks. Üks põhjus, miks negatiivne eelarve vastu tuli võtta, oli Palamuse valla ajal rajatud Palamuse lasteaed. Kui meie pole selle eest ehitajale makstavat renti valla laenukoormuse hulka arvestanud, siis rahandusministeerium nõudis, et seda tuleb teha. Muidu poleks vald üldse 2023. aastal laenu võtta saanud. Ka nüüd saadi laenu võtta 2,7 miljoni võrra vähem, kui oli arvestatud aasta eelarves. Raske rahalise seisu tekitas vallale ka see, et riik tõstis õpetajate palku. Samaväärne palgatõus tuli tagada ka lasteaiaõpetajatele ja koolide tugispetsialistidele ning seda juba valla rahakoti arvelt.

Majanduslikus mõttes keerulisel ajal on tulnud teha mitte just kõige populaarsemaid otsuseid. Komisjon on näiteks heaks kiitnud valla huvikoolide õppetasu tõstmise ja lapsevanema osalustasu suurendamise valla lasteaedades. Valla kassasse võiks natuke raha juurde tuua ka reklaamimaksu kehtestamine terves vallas: senini oli välireklaami paigaldamine reguleeritud ja maksustatud ainult Jõgeva linnas.

Üsna intensiivselt on tegeldud vallale endale mittevajaliku vara müügiga. Kui müümisega on komisjon üldjuhul nõus, siis aeg-ajalt on komisjoni liikmed tõstnud üles küsimuse, mis alusel on ühe või teise objekti hind määratud. Vähemalt korra on arutlusel olnud ka vallavara omandamine. Vald ostis ära Sadalas Sillasoo tänaval asuva laguneva hoone, et see lammutada ja muuta juures olev halva nähtavusega ristmik ohutumaks. Lammutustöö oli nõus ära tegema Sadala Agro: nemadki on huvitatud liiklusolude parandamisest selles paigas.